

Bygdeutvecklingsplan

Ersnäs-bygden

LULEÅ KOMMUN

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska struktur-
och investeringsfonderna

NORRBOTTEN

Bakgrund	3
Arbetsätt	3
Nuläge	4
Statistik	4
Beskrivning	5
Byn idag	5
Hot	6
Möjligheter	7
Trender	7
Målbild	7
Visionen	8
Mål	8
Genomförande	8
Analys	8
Aktiviteter	8

LULEÅ KOMMUN

Bakgrund

Arbetsätt

Vi har identifierat olika målgrupper och tematiska områden att jobba vidare med. I de tematiska arbetsområdena hålls ett uppstartsmöte och därifrån jobbar man på olika sätt med olika målgrupper.

Tematiska arbetsområden:

Bostäder: boende, byggande, generationsskiften, trygghetsboenden, lägenheter, kommunens ”pensionärsbostäder”, nätverk för uthyrning av privatbostäder/rum/delar av hus

Kommunikationer och resande: Resande till och från byn, allmänna kommunikationer, säkerhet för barn och andra som förflyttar sig inom byn och mellan byns delar, cykelvägar

Rörelse och fritid: Sport och fritid, aktivitetshall, lekplatser, möjligheter till idrott och friluftsliv

Service: Butik, post och paket, servicepunkter, återvinning, återvinningscentraler

Mötesplatser: Samlingslokaler, aktivitetshus, ungdomslokal, väv-/snickarstuga, fik

Odling: Gemensamhetsodlingar för försörjning och försäljning, medel för aktiviteter och integrering

Målgrupper, exempelvis:

Barn och ungdomar; förskolebarn, låg- och mellanstadiebarn som går i skolan i byn, högstadie- och gymnasieungdomar

Företagare

Pensionärer

Flygblad delas ut och affischering sker på strategiska platser. Evenemang skapas också på Facebook som kan delas av många.

Vi drar också nytta av de sammankomster som sker, såsom julmarknad, luciafirande med mera och försöker informera samt har förslagslåda där.

Nuläge

Statistik

Befolkning

I byarna Ersnäs och Mörön bor totalt 832 personer, 173 i Mörön och 659 i Ersnäs. Med kringliggande småbyar ligger antalet troligen på strax under 1000 personer.

I båda byarna har de senaste åren skett en folkökning på totalt 24 personer, 7 i Mörön och 17 i Ersnäs. Folkökningen beror dels på högre födelsetal än dödstal, dels på inflyttning utifrån.

Fördelningen mellan män och kvinnor är ganska jämn, totalt 432 män och 400 kvinnor.

Befolkningens ålder är i genomsnitt strax över 40 år. Totalt finns 183 barn under 18 år, de flesta i åldern 6-15 år. Antalet pensionärer är 197, varav 67 har passerat 75 år. Den återstående befolkningen, 452 personer återfinns i så kallad arbetsför ålder.

Hushåll/boendeform

Befolkningen fördelas på 376 hushåll. Större delen av befolkningen bor i villa, totalt 354 hushåll. Återstående 22 bor i hyresrätt. Av de 376 hushållen har 129 hemmaboende barn. Av de 247 hushållen utan barn består 111 hushåll av endast en person. Andelen hushåll som innehar bil ligger på cirka 80%.

Befolkningsprognos

Enligt befolkningsprognosen så kommer den positiva befolkningstrenden att vända inom de närmaste 10 åren till 785 personer, en minskning med 47 personer.

Arbetsmarknad

Totalt finns 115 arbetstillfällen inom byn eller bygden, de flesta inom de gröna näringarna, handel samt utbildning (sammanlagt 67 arbetstillfällen). Av den totala arbetsföra befolkningen återfinns de flesta inom vård och omsorg, företagstjänster och tillverkning. Medelinkomsten ligger på cirka 315 000 kr.

Den totala inpendlingen till bygden är 48 medan utpendlingen är 413.

Arbetslösheten ligger på mellan 3,7-5,8%

Hälsa

Då det gäller ohälsa så ligger befolkningen i Ersnäs under genomsnittet för Luleå kommun medan Mörön ligger markant över. Index ligger på 92 respektive 176 att

jämföra med 100. Antalet sjukdagar per försäkrad ligger på 22,7 respektive 43,6. Boende i Mörön är alltså sjukskrivna fler dagar än boende i Ersnäs.

Utbildning

Mer än hälften av boende i bygden har gymnasieutbildning på 2 eller fler år. Mellan 6-9% har endast grundskoleutbildning. Ungefär 35-40% har eftergymnasial utbildning.

Service

I bygden finns skola F-6 samt förskola. Äldreboende och närsjukvård saknas, liksom dagligvarubutik och drivmedelsstation. Dagligvarubutik och drivmedelsstation finns i grannbyn Antnäs. Dagligvarubutiken har paketservice via DHL och Schenker, men ännu inte PostNord, vilket är ett önskemål från många.

Beskrivning

Bygden idag

Bygden har utvecklats genom jordbruk, fiske och skogsbruk. De bördiga jordbruksmarkerna, närheten till havet och vattendrag som gav möjlighet till vattenkraft och försörjning har lett till att bebyggelsen utvecklas på de platser den finns idag. Jordbruket har länge varit en dominerande näring vilket syns på de vidsträckta odlingsmarkerna längs Alån. Havet stod för såväl försörjning som transporter och i Svarskatan har det funnits en ångbåtsbrygga.

Idag finns endast ett fåtal aktiva jordbruk kvar i bygden, men mycket av marken brukas fortfarande – både av de jordbruk som finns i bygden och från närliggande byar.

Bygden är levande och intresset för bosättning är stort. Det finns inte många tomma hus och priserna är genomgående ganska höga på grund av närheten till centralorten. Trots intresse för att bygga så finns lediga tomter att tillgå eftersom det är svårt att få ansluta till kommunalt vatten och avlopp vilket minskar inflyttningen.

Styrkor

De styrkor som finns i bygden är exempelvis:

- Skola (F-6) och förskola finns i Ersnäs och både barn, föräldrar och personal trivs bra med verksamheten som håller hög kvalitet.
- Skolan och framför allt fritidsverksamheten har bra samverkan med föreningar
- Samlingslokaler och -platser finns i byn (Torget, Ankaret, Bagarstugan)

- Svartskatafjärden erbjuder närhet till värdefull natur med rikt naturliv, möjligheter till rekreation och fiske både sommar- och vintertid.
- Restaurangen Ralph Lundstensgården finns i byn där en livskraftig och välrenommerad verksamhet bedrivs.
- Närhet till havet och naturen ger goda möjligheter för rekreation och friluftsliv.
- Åldersstrukturen är blandad med gott om barn och barnfamiljer.
- Företag finns i byn och har goda möjlighet att etableras och verka.
- Ersnäsdagen, midsommarfirande och andra aktivitetsdagar anordnas i byn och är alltid välbesökta.
- Idrottsföreningen är aktiv och vi har närhet till fantastiska skidspår vintertid och ett trevligt motionsspår sommartid. Det finns även fotbollsplan i byn.

Svagheter

De svagheter vi ser i bygden är exempelvis:

- Äldreboende saknas vilket gör att äldre blir kvar i sina hus istället för att ge möjlighet till inflyttning i byn.
- Vatten och avlopp är en bromsande faktor för byggandet då möjligheterna till kommunalt dito är små för nybyggnationer.
- Engagemanget hos befolkningen är i vissa lägen svalt, det är svårt att få folk att engagera sig i exempelvis föreningar.
- Kommunikationer med kollektivtrafik är dåliga framför allt under kvällar. Längre än till E4:an kommer man inte heller annat än med skolbussar.
- Fiber/bredband saknas i delar av bygden
- Trafikmiljön är aggressiv då bilförare inte respekterar hastigheter och olika typer av trafikanters ska samsas på smala vägar. Vissa vägar har höga hastigheter och trafikmiljön är osäker framför allt för barn.
- Jordbruken blir färre och färre vilket på sikt gör att marker växer igen.
- Skolans framtid är osäker då kommunen inte vill ha små skolor, trots att de fungerar bra.
- Ungdomslokal saknas i byn
- Lekplatser saknas utöver skolgård/förskolegård.

Hot

De hot vi ser är exempelvis:

- Om skola/förskola försvinner så kommer intresset för inflyttning att minska drastiskt.
- Norrbottniabanan har flera föreslagna dragningar genom byn vilket både påverkar boende och förflyttningarna inom byn.
- Byggstopp på grund av att kommunalt vatten och avlopp inte byggs ut
- Förslyning av marker då jordbruk läggs ner

- Om ICA Antnäs stängs så försvinner all service med livsmedelsbutik och paketservice
- Jordbruk läggs ner, vilket minskar matproduktionen och brukandet av mark
- Dåligt engagemang riskerar att leda till färre aktiviteter
- Osämja mellan bybor och bydelar splittrar byn
- Lågt kommunalt engagemang lägger död hand på utvecklingen i bygden

Möjligheter

De möjligheter vi ser i bygden är exempelvis:

- Aktiviteter – regelbundna aktivitetsdagar och evenemang händer redan i byn och intresset för det som anordnas är stort
- Odling – det finns aktiva jordbruk i byn och gott om mark för att kunna odla mat.
- Rusta hamnen – ”Dålakajen” i Svartskatan skulle kunna utvecklas för småbåtar och annan aktivitet
- Inflyttning – intresset för att flytta in i byn finns framför allt hos unga familjer.
- Pendling – det är enkelt att pendla till och från byn, både mot Luleå och Piteå
- Ungdomsverksamhet – skulle kunna utvecklas med exempelvis en ungdomsgård och mer aktiviteter för ungdomar utöver idrott
- Torget – mötesplats i byn med bagarstuga och Torpet, ställplatser för husvagnar och bouleplan.
- Placeringen mitt i ”Fyrkanten” gör det enkelt att pendla åt alla håll.
- Närhet till E4 gör pendling enkel, även transporter av varor och människor.
- Svartskatafjärden kan nyttjas för såväl rekreation som turism och kanske även biogas om man kan ta reda på säven som växer där.
- Bättre samverkan mellan föreningar, människor och företag kan ge stora effekter.

Trender

Odlingsintresset växer och fler vill odla sin egen mat – intresse finns för exempelvis gemensamhetsodling eller kolonilotter.

Inflyttning av framför allt unga familjer med små barn som prioriterar uppväxtmiljön på landet.

Svårt att engagera folk, framför allt yngre personer, i exempelvis föreningar.

Många har husdjur, både vanliga sällskapsdjur och ”hushållsdjur” som höns.

Målbild

Visionen

Försök att tänka utanför ramarna och måla upp en bild av hur ni verkligen skulle vilja se framtiden för er by. Vilken typ av by vill ni vara? Vad vill ni ska finnas i byn? Tänk i perspektivet på 1 år, 5 år och 10 år

Mål

Utgå från visionen och fundera över konkreta realiserbara mål som ni kan mäta och följa upp. In- och utflyttning är vanliga nyckeltal men de är så pass övergripande att ni också bör fundera över antal föreningsaktiva, antal företag, fler i en viss ålderskategori i föreningslivet, hur får vi ekonomi i föreningslivet etcetera.

Få till någon typ av mindre boenden, trygghetsboende eller liknande för äldre för att frigöra villor för inflyttning/återflyttning av barnfamiljer.

Genomförande

Analys

Fundera över vad ovanstående material egentligen säger er. Om ni har de förutsättningar styrkor, svagheter hot och möjligheter som ni målat upp, vad måste då göras?

Aktiviteter

Sätt samman en aktivitetsplan som innehåller nedanstående rubriker:

Aktivitet	När	Kostnad/Finansiering	Genomförande	Ansvarelig	Uppföljning
Byadag	13 juni	2 000 kr/Egen	Bilaga 1	Kalle	Byamöte 5 juni

LULEÅ KOMMUN

